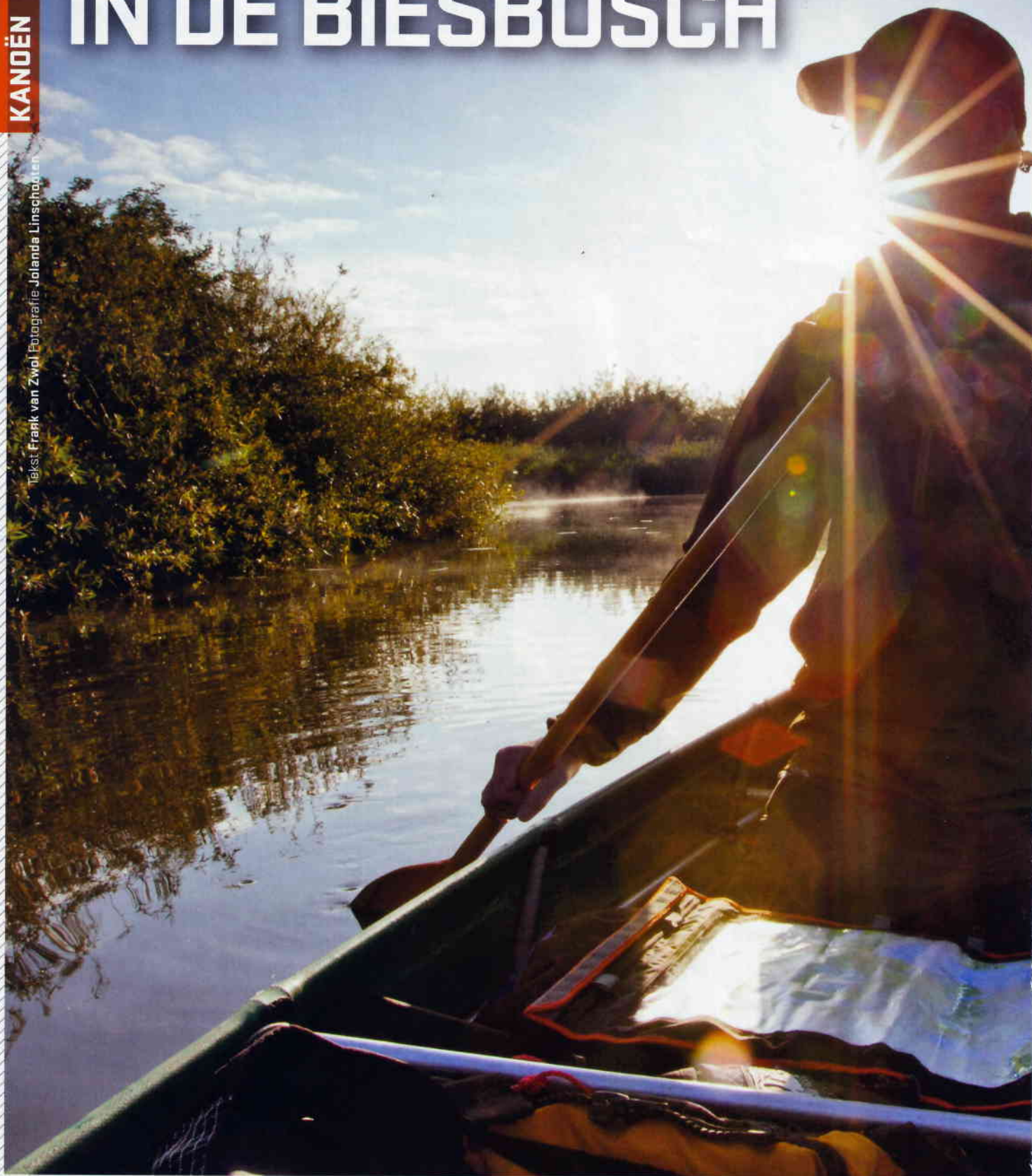

KANDËN

Tekst Frank van Zwol Fotografie Jolanda Linschoten

KANO SURVIVAL IN DE BIESBOSCH

In 2013 gaat Op Pad op zoek naar de wildste plekken van Nederland. In deze aflevering dringen we met de kano diep door in de Nederlandse mangrove: de Biesbosch.

NL OP ZIJN WILDST

AFLEVERING 2

Verwachtingsvol duw ik af van de kanosteiger. Met de eerste peddelslagen van deze stille voorjaarsochtend glijden we een veelbelovende dag in. Wat kunnen we aan eetbare planten verzamelen in de Biesbosch? En zouden we bevers te zien krijgen? Gespannen verwachtingen als we beginnen aan onze tweedaagse kano-survival in de Nederlandse mangrove.

VOORBIJ DE BESCHAVING

De adembenemende nevelslierten boven het water blijken uitlaatgassen van een afgemeerde woontjalk en recht vooruit steekt de betonnen braakpijp van de Amercentrale door de mist. Toch weer even slikken dat eerste stuk. Om de Nederlandse wildernis in te trekken moet je je eerst door de beschaving worstelen. Gelukkig laten we die nu snel achter ons. We steken de Spijkerboor over en draaien de Sloot van Sint Jan in. Dat voelt al een stuk beter.

Langzaam kronkelen we verder de Biesbosch in. De opkomende zon verdampt de laatste slierten echte ochtendnevel. Rietkragen langs de oevers met daarachter nagenoeg ondoordringbare wilgenbossen. Een buizerd zweeft geruisloos weg van een kale tak. De kano is hier het ultieme vervoermiddel. In de rustige cadans van de peddelslagen speuren we ondertussen de oevers af naar wat er zoal aan eetbare planten groeit. Al snel is het raak: 'Daar links, bramen!', wijst Jolanda. Met emmers vol zou je ze hier kunnen plukken,

maar helaas. Het is pas mei en voor rijpe paarse joekels moeten we in augustus terugkomen. Geen nood, want nu valt mijn blik op de bloesem van een vlierstruik. Daar kon je iets mee, meen ik me te herinneren. Ik blader in het gidsje met eetbare planten van François Couplan en heb al snel een smakelijk gerecht gevonden. Echt, het water loopt me door de mond. Dat overleven zo heerlijk kon zijn!

'250 gram korstdeeg, 100 gram vlierbloesem, 75 gram geroosterde amandelen, 200 gram room, 100 gram bruine suiker, 1 eetlepel honing...'

Hè, wat jammer dat ik dat allemaal nou toevallig net niet bij me heb. Ondertussen beginnen we best trek te krijgen en ik besluit wat te knagen aan de wortelstok van een bosje biezen. Weliswaar knapperig zoet, maar eigenlijk ben ik op zoek naar een van mijn favoriete eetbare planten, de lisdodde. Beter bekend als rietsigaar. Het gaat mij niet om de dikke bruine zaadpluisstengels. Ik rook niet en bovendien vormen de sigaren zich pas aan het eind van de zomer. De kern van jonge scheuten is het meest smakelijke deel. Helaas, waar ik ook kijk, nergens zijn lisdodden te bekennen. Gelukkig zit er nog echte koffie in de thermosfles en hoef ik niet eerst de wortels van paardenbloemen uit te graven, te roosteren en te malen. Dat ziet er uit als koffie, smaakt afgrijselijk bitter en meurt als poepluiers heb ik me laten vertellen.

Een vreemd gevoel om uit de kano
te stappen en dwars door je salade
voor vanavond te banjeren

Een smakelijk bosje biezen.

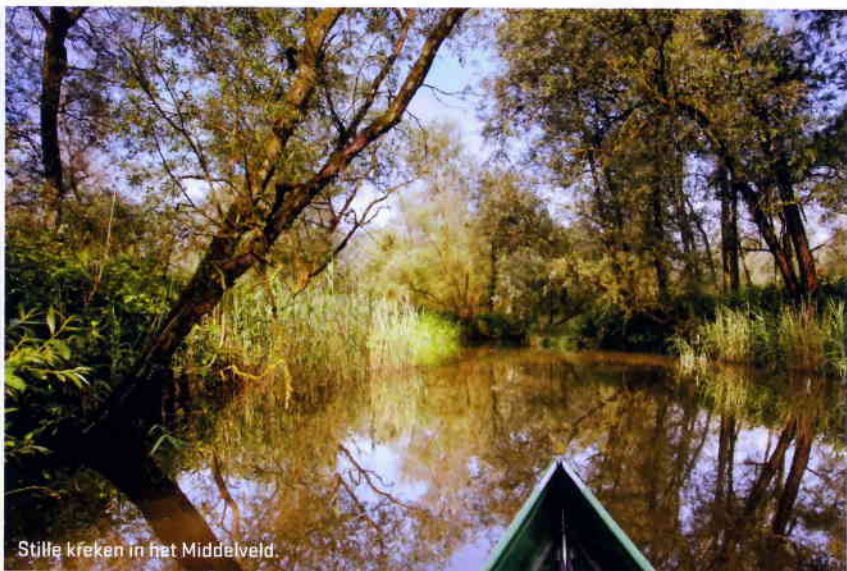
Brandnetels voor de soep of een stampotje.

Kano op zijn kant, tarpje spannen en klaar is ons kamp.

Haute cuisine, laag bij de grond.

Stille kreken in het Middelveld.

De kern van lisdodde scheuten.

We zijn nog geen mens tegengekomen als we een van de kreken in het Middelveld invaren. Alleen voor ongemotoriseerde vaartuigen, vertelt een bordje. Dat zouden ze in de Biesbosch met meer kreken moeten doen. Een fijne plek om de boot een tijdje te laten drijven en even niets anders dan kijken, ruiken, luisteren en de omgeving op je in laten werken.

WILGENRIMBOE

De wilgenrimboe op de oevers, met kris-kras en soms half over het water gevallen exemplaren die in hun verrotte toestand weer voedingsbodem zijn voor mossen en varens. Knaagsporen van bevers. Een slome ebstroom kruipt in westelijke richting. De tijd dat het getij hier de vrije hand had, ligt sinds de afsluiting van het Haringvliet in 1970 alweer decennia achter ons. De Biesbosch werd getemd en een stuk minder spannend. Gelukkig werd in 2003 besloten om bij wijze van proef de sluizen een klein stukje open te zetten – het Kierbesluit. De oorspronke-

lijke brakwaterbiotoop zou zich kunnen herstellen, de waterkwaliteit zou verbeteren en verdwenen planten en vissoorten konden terugkeren en dat met een getijdenverschil van maar liefst plus en min tien centimeter! Wat mij betreft mogen de Haringvlietssluisen wagenwijd open gezet worden. Laat de stroming maar door de kreken gieren. Goed plannen of je met je kano net wel of net niet door een kreek kunt komen. Adieu motorbootjes, welkom terug steur. Maar zoals dat gaat in Nederland wordt er na jaren van studies en rapporten eerst een besluit genomen om een proef uit te voeren. Vervolgens worden de mogelijke gevolgen van de proef bestudeerd en wordt besloten het besluit voorlopig niet uit te voeren, maar eerst een nadere studie uit te voeren, enzovoorts, enzovoorts. Kortom, tien jaar na het Kierbesluit kun je bij wijze van spreken nog geen envelop door de schuiven in de Haringvlietdam heen duwen. Wilder kunnen we Nederland helaas niet maken.

Zonder het risico plotseling buitengaats gesleurd te worden, varen we verder tot ik eindelijk een bos lisdodden zie staan. Ik trek een paar stengels uit het water en pel ze om bij de smaakvolle kern te komen. Tot mijn verbazing zie ik om me heen nog meer afgepelde stengels in het water drijven. Blijkbaar is er hier nog een liefhebber van lisdodden. Als we doorvaren wordt duidelijk wie dat is.

BEVERSPOREN

We spotten afgeknaagde wilgentakken, looppaadjes en glijsoren vanaf de oever. Sinds hun herintroductie zo'n dertig jaar terug hebben bevers hier onmiskenbaar hun sporen verdiend. De noeste waterbouwers die zich van niets of niemand iets aan trekken en rustig hun eigen gang gaan. Worden ze opgejaagd, dan duiken ze het water in en zijn iedereen te vlug af. Ik mag ze graag die klusjesmannen uit de Fabeltjeskrant. Misschien herken ik er mezelf wel in. Behalve dat eten met lange tanden dan. We landen op het paalkam-

mountain-equipment.co.uk

Firefox Jacket & Women's Firefox Jacket

De combinatie van het baanbrekende GORE-TEX® Active laminaat en onze kennis en ervaring resulteert in de ideale waterdichte hardshell voor zeer inspannende 1-dags activiteiten.

Een extreem goed ademend vermogen en een laag gewicht: Je kunt erop vertrouwen.

Gemaakt met GORE-TEX® Active-producttechnologie

Extreem goed ademend vermogen en daardoor ideaal voor alle zeer inspannende eendagsactiviteiten.

Even een wortelstok snacken!

Stampotje brandnetel-weegbree met lisdodde.

peerveldje aan de Bevert. Geen paal te zien, maar dat terzijde. Een vreemd gevoel om uit de kano te stappen en dwars door je salade voor vanavond te banjeren. Weegbree zat, en ook aan brandnetels voor de soep geen gebrek. We plukken een gevarieerde groenteschotel bij elkaar en steken de bushcooker aan. Al snel pruttelt de warme hap. De groenteschotel maken we even aan met wat aardappelpuree, een kruidenstrooiertje zou niet gek geweest zijn. De lisdodde zou misschien nog lekkerder kunnen met roomboter, ham en kaas uit de oven... Nooit meer een receptenboek met onmogelijke recepten meenemen op survival, bedenk ik me. Na het eten bouwen we ons bivak op. Hoewel daar in de Biesbosch nooit sporen van

De laatste ochtendnevel verdamt.

gevonden zijn, draaien we net als de indianen, de kano op zijn kant en spannen er een tarp tegenaan. Heerlijk om vanuit je slaapzak rondom te kunnen kijken. Ik blijf nog lang luisteren en in de schemering turen of de bevers zich laten zien. Helaas zonder resultaat. Als ik uiteindelijk echt probeer te slapen, cirkelen een paar muggen irritant rond mijn neus. Iedere keer opnieuw de aanvliegroute naar de Neusvleugelbaan en steeds weer afbreken en een doorstart maken precies op het moment dat ik er een dood wil meppen. Heerlijk, zo'n tarp. Wat zal ik doen? Er groeit hier genoeg valeriana, daar wordt je lekker rustig van. Maar wat is de juiste dosering? Zekerheidshalve verkies ik een technologische oplossing

boven die van de druïde. Muggennetje op, probleem opgelost.

HET IS HEM!

De volgende ochtend staan we op met regen. Ontbijten doen we languit in onze slaapzakken, maar het moment van opbreken is onvermijdelijk. Goed ingepakt steken we weer van wal voor de etappe terug naar ons vertrekpunt Vissershag. En juist op het moment dat we denken de Biesbosch voor gezien te houden, zien we het. Een paar meter voor onze kano trekt een V-vorm door het water die een groene twijg voor zich uit duwt. Het is hem! Splash, klapt hij met zijn staart en duikt onder water. Regen of niet, vandaag was weer een mooie dag. ●

OOK EENS WILD DOEN?

Dit moet je weten voor je op pad gaat

GEBIED Nationaal Park de Biesbosch is een zoetwaterdelta met minimaal getijdenverschil zonder stroming van betekenis. Je peddelt door een wirwar van grote en kleine kreken, tussen dichte rietkragen en wilgenbossen in het leefgebied van de bever.

GEMAAKTE TOCHT Tweedaagse kanotocht (15 en 7 km) vanuit Vissershag, met overnachting op paalkampeersplaats aan de Bevert. De route kan eenvoudig worden verlengd, maar is ook als stevige dagtocht te varen. Voor een globale routebeschrijving ga naar oppad.nl.

ZWAAARTE/MOEILIJKEIDSGRAAD Eenvoudig, de Biesbosch is grotendeels beschermd en prima geschikt voor beginnende kanovaarders.

NAVIGEREN Geen markeringen, geen gps-track, maar lekker zwerven en je eigen route zoeken door de kreken met behulp van Staatsbosbeheer kaart nr. 27 De Biesbosch. Op deze kaart staan alle aanlegvoorzieningen en afgesloten kreken aangegeven.

BESTE TIJD Hele zomerseizoen, maar op zomerse dagen in het hoogseizoen kan het plaatselijk erg druk zijn met motorbootjes. Buiten het zomerseizoen kom je weinig mensen tegen.

ERNAARTOE Begin- en eindpunt is de openbare kanosteiger achter de jachthaven Vissershag bij Hank. A27 Utrecht-Breda, afslag Hank. Bordjes Jachthaven Vissershag volgen, parkeren achter de Jachthaven. Bij de jachthaven kun je ook kano's huren. www.vissershag.nl Verdere informatie en links: www.np-debiesbosch.nl

OVERNACHTEN Paalkampeersplaats langs De Bevert (geen voorzieningen, geen drinkwater). Een alternatief hiervoor is kamperen bij de boer op polder De Visplaat www.biesboschhoeve.nl.